

Vae victis – meðan kongressin svansar

-Undirgrundin má ikki gleppa okkum av hondum

-Vit kunnu geva dönum burturav, gamamí, og fyrr var illa, men vit mugu undir ongum umstøðum lata ognarrætt og avgerðarrætt okkara til føroysku undirgrundina gleppa okkum av hondum.

M.a. hetta skrivar Annfinnur í Skála, lærari í Hoydølum í fyrsta parti av greinarøð, sum er í trimum pörtum. Annar partur kemur í blaðið friggjadagin, triðji leygardagin.

Annfinnur í Skála kemur í hesum fyrsta partinum inn á leiklutin hjá danska bankaeftirlitinum, sum hann setir eitt stórt spurnartekin við. Tað røkti ikki sína skyldu í 1952, tá Sjóvinnubankin fór á heysin og gjørði tað heldur ikki í 1992, tá bankin aftur kollsigldi.

Inngangur
Í fólkarsösligum londum hefur fólkid sjálvt valt lóggávuvaldið (lóggávuting) og somuleiðis beinleidiðs ella óbeinleidiðs stjórnina (útinnandi vald), og tá hevur tað eyðsað tað stýri, ið tað sjálvi vil hava, og sum tað hevur uppiborið, og tá ber illa til at mælma um karkagerði. Í londum

harafurumóti, ið ikki hava fólkaræði, hava fólk hug - og tað av retum - antin at geva stýrinum ella órum skyldina, íf tey hava, ið hvussu er, onga skyld. "Gott strafe England," ságoði týskarar undir fyrsta heimsbardaga, sjálvtum tað í roynd og veru var týska stjórnin sjálv, ið fyrist og fremst var atvoldin í,

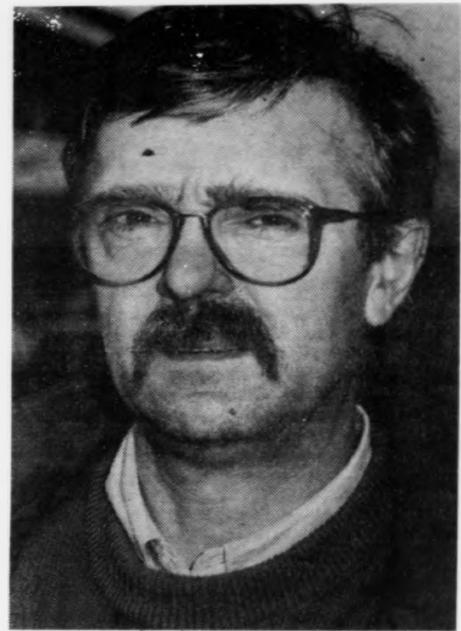
kriðgið brast á.
Mangt og hvat er farið fram her á landi, sum eg kundi hugsað mær, at fleiri enn eg halda vera lógið, og ti skrivi eg hesar viðmerkingar og úverri eisini illgiltingar, ið ikki, lai meg straks siga tað, sum tað er, byggja á ítokiliga vitum, um tað, ið fram er farið, men so-leiðis sum eg sum óvirkin á-

skoðari havi eygleitt hendingarnar. Eg haldi, at Føroya fólk hevur uppiborið at fingið at vitað, hvussu samráðingarnar fóru fram, hvat var havyt á lofti í orla-skiftinum undir samráðingunum, og hvussu føroysku og dónsku tingingarmenninir mettu stóðuna leik fyrir leik frá oktober 1992 til oktober 1993.

1980'árinu eru væl og virðiliga farin afturum, men nú í 1990'árunum hevur fallið verið ótarnað, og vit brustu í Helluna og liggja nú og grulva sansaleys millum hesa vanlukku stóðu, men hvussu vit sum frægast sleppa burtur úr henni aftur. Hvussu hevur so gongdin verið?

Sjálvandi bera teir, ið rau hava fyrir borgum her á landi, hóvuðsábyrgdina, til teir gingu á odda og lorkaðu framtíð okkara burtur fyrir løtuvinning. Men kann tað hin vegin hugsast, at vit óll, Føroya fólk, bara eru fimmur í stórum leiki, har vit hvørki vistu ella vita, at talvið var avræði frammanundan, og at vit voru, ið hvussu er, ikki stóðgað í at seta okkum sjálvi skák og mál?

-Fýra ferðir eru kosnu menn okkara farnir tunga Kanossaferð (biddaragongu) til Keypmannahavnar. Var tað fyrir neydini? Ella var hetta eisini leikur, ið hevdi til endamáls at eyðmýkja og bloyta samráðing-armenn okkara - og føroysku tjóðina? sprý Anfinnur í Skála

Viðmerkingar til og illgitingar um støðuna í dag

**Danska
bankaeftirlitið
6. oktober 1992. Danir
komu okkum til hjá því
Tá ið Sjóvinnubankin á
sinni fór av knóranum í
1952, hóvdu grannskóbarar
bankans í nökur ár - er mærl**

fortalt - sýtu fyrir at skriva undir roknkapin, tað er, at teir göbkóku hann ikki. Síkti eigin samþært bankalögini straks at fáa avleðingar. Tá íð danska bankaefstítluð at enda tók ser um reiggi og koyrdi hann á návarin f 1952, tá kom búskaparligur stígur í í Føroyum, og vinnulívið raknaði ikki við aðstur fyrir enn fleiri á seinni (60 milliónagrunnun). Tá gjordi danska bankaefstítluð íkkjukyldu sína, til teir skuldi sjálvandi hafi talað at og stæðga dreguligu framferðini í góðari tíð, ábrenna bankini kollsigid.

Tað sær ikki mætari út, enn at sagan endurtekkur seg, til júst tað sama hendur so aðstur í október 1992. Bankaefstítluð gjordi ikki skuldu sína. So seint sum á sumri í 1992 segrði ein av dónsku monnumum í bankaefstítluðum stóðuna í Sjóvinnubankanum, at hon var ikki góð, men tað mundi fáa at legna seg kortuni. Nakad soleiði haldi eg, at Birgir Danielsen fyrverandi nevndarformaður Sjóvinnubankans málbar seg.

Tað tykist mær, at danska bankaefstítluð hevði kunnad talað at fyrir og ávarað leiðstöðu í Sjóvinnubankanum um, at óvurstórvandi var fyrir, at bankin fór at koma í gjaldstíð, men gjordu teir tað? Tá íð teir so at enda tóku stígið, til var tað ikki við mykendum, tað skuldi vera her og nú.

Hví singu landsstýrismennini so stutt skobrá í október 1992? Var tað í royd og veru fyrir neybini, at Sjóvinnubankin mátti og skuldi fara á tinnuna eitt tilvildarligt víkuskifti í október? Hví skuldi landsstýrismenninir vera noyddir at tukla frá forsætisráðnum til tjórbankastjórans og aðstur til forsætisráðharrans eftir nökkrum fáum tínum? Hví kundu hesir menn ikki fáa virðilugari viðferð? Hví skuldu teir ikki steppa at summa seg? Eg kann hugsa mær, at teir hava verið skelkildir og kanska eisini fjálturstungnir. Um leikur fór soleiðis fram, so kann

-Danir hava við frágreiðingunum hjá Ráðgevandni Nevdini vitæd, ella, íð hvussu er, grunað, hvussu endin fór at vera, og til hava teir so ella so eisini moralska ábyrgd

tað hava verið tilældab psychologisk herferð, íð danir nýtu til tess at gera fóroysku samráðingarmennin ar moyrar og mótiðlar. Gud veit, at vit høvdu ikki málakort á hondini, so longu frammanundan var stóðan veik hjá okkum fóroyingum. Hesir neyðar menn fara frá forsætisráðharrannum til tjórbankastjórans og aðstur til forsætisráðharrans. Tá íð teir komu aðstur til forsætisráðstova útpeipðir, liggur skrivaður sátmáli á borðinum, sum fóroyingarnir við smáum broytungum skuldu undirskriva. Take it or leave it! Aldi P. Dam og Jógvan Sundsstein skrivaðu undir og hava helst hildið, at nú var henda hættislíga og ótespilaða roynslu av, og ongantid komi hon aðstur, nái var leysi og liðugt. Kreppan var avhæsað.

Erlað hugsandi, at Schlüter er forsætisráðhari og tjórbankastjórin vislu, at hetta var bara fyrsti leikur í longum tulvi? Tað hevði verið forvitnusigt at sæð, hvussu leikur fór. Er einki upprit frá fundum í forsætisráðnum, ella hava teir har ongantid umrætt stóðuna í Føroyum?

Sjáldan er ein bárán stékk, segdu teir gomlu. Fyrstu brotasjógvunin breyt sum

citt skot av himli í sólarihljósi og høgum heiðri í október 1992, og trý onnr óleggi komu honum á baki: í februar 1993, í mai 1993 og aðstur í október 1993, og tá íð vit svøvnískut høvdu narræg eyguni, var einki efur, allur búskapur okkara var horvin, var tükun út á sjógv.

Fýra ferðir eru kosnu menn okkara farnir tunga Kanossaferð (biddargongu) til Keypmannahavnar. Var tað fyrir neybini? Ella var heita eisini leikur, íð hevði til endamáls at eyðimykja og bloyta samráðingarmenn okkara - og fóroyska tjóðina? Um danskir stjórmarmenn - og Danski Banki ikki at gloyma - vistu eins litlu og fóroyingar, so er hóast alt ein litlu uggi í tí, at so vóru hinir ikki smetin frægarni enn okkara menn. Men ikki hugsi eg, at so var.

Rætt er tað, at fóroyskir politíkarar vóru firtur hvirja ferð danska ráðgevingarnevdin píra beint ávaraði, talði að kom við hvøssum atfiningum viðvikjandi gongdin í fóroyska búskapinum, men Danmark hevur verið í kreppu síðani 1973, so niðri á Kristiansborg dagduðu menn at lesa dørru frá-

greiðingina, soleiðis sum hon átu at lesast, tá íð vísamennumi lagðu hana á bordi hjá forsætisráðharranum. Tí ivist eg onga lötu í.

At danir hava vrit okkum sum javnlíkar tey farnu tjúgu árin, ivist eg heldur ikki f, og júst til hava teir kanska hvept seg við fyrstu systu at leggi beinleidið uppi, men teir hava vitæd, ella, íð hvussu er, grunað, hvussu endin fór at vera, og til hava teir so ella so eisini moralska ábyrgd. Eru Fóroyar ikki máliski, ó liggur beinleidið hjá forsætisráðnum, og varð frágreiðingin hjá ráðgevingarnevdini ikki legð á skrivarborði hjá forsætisráðharranum? Ær tað ikki so? Ein frágreiðing, sum ár um ár var gav fóroyingum 03 í vitmisburði, men fingu vit nakrantið fyrst munniliga og sibani skriviliga ávaring frá forsætisráðharranum sjálvum? Hví seta ráðgevandi nevndir á stovn? Hvat var setningur hennara? Eg spyri bara.

Eisini kundi verið skoityt uppi, at um dánaskur stjórmarmenn ikki hava viljað lagt uppi, so átu teir um ikki annað at hugsa um danska ríkiskassan, sum, íð hvussu so er, er teirra ábyrgd, til

hann verður eisini raktur av fóroysku kreppuni.

Undirgrundarmálið Timeo Danaos et donaferentes

Fóroyskir og danskir embaðsmenn og politíkarar togaðust aðstur og fram í samráðingum um yvirvaldsrétt okkara til undirgrundina, og fóroyska sendinevndin kom heimastur til Føroya aðstur og aðstur sum af torvheyðum, men so knappliga glapp, alt gekk sum efur lunni, Schlüter forsætisráðhamri kemur í desember 1992 til Føroya efur októburskellin, brosandti, blíður og týbur, at skriva undir sátmálan um fóroyska yvirtøku av undirgrundarmálinum. Vit vóru ofsvarin, vit singu stórfingna jólágávu frá dénum, jólágávu, sum vit í royd og veru áttu framanundan. Longu til vóru tað fólk, íð heist spurdur seg sjálvi, um okkurt mundi búvgu undir, sigði mær, segðu at hætt fleiri, ruggar allt? Ljót hugsan, men hvat er í royd og veru farið fram í undirgrundarmálinum, síðani bankar, land og fólk fóru á heysin?

22. desember 1992 gav fóroyska landsstýrið dónsku stjórnini lyfu um oljuvinnusamstar. Í gerðarókaruppritum frá 12. október 1993 undirpunktíð standa treytum, íð danska stjórnin setur okkum í sambandi við möguligur oljuinnstekur. Treytum eru síðuliga orððar, ikki kann annað sigast, men tað verður spennandi at fræta, hvat úrsliðið av felagssamráðingum, sum skulu vera hesum viðvikjandi, fara at hava við sær. Át vit mugu rinda dénum lárimi aðstur, og at blokkstæðulin verður skerdur, um vit fáa oljuinnstekur, er bæði rímiligt og sunt, men vit mugu vóna, at úrsliðið av samráðingum ikki verður, at rásanum

okkara verður skert, at vit verða gøllhildin av dónskum oljuhugamálinum. Hugsið tykum um DONG (Iesið: Mærsk) verður höfuðskarbeidsgevi, og Danski Banki (Iesið: Mærsk) fær klórnar í eindarbankan. Tá standa vit penir.

Mær dámari ikki at kanna mær bitan, fyrr enn hann er svølgdur, men fáa vit olju upp úr fóroyskum sjógví, so verður tað í royd og veru einasti kansur, vit nakrantið fara at fáa, at styrkjá fóroyska búskapin dýggiliga, um tað skuldi hent, at tvískinningur kom í, til hótafell, mugu vit rokna við, fara altið at raka okkum við ávísun millumbilum. Vit kunnu geva dénum burturav, gamani, og fyr var illa, men vit mugu undir ongum umstöðum lata ognarrætt og avgerðarrætt okkara til fóroystu undirgrundina gleppa okkum av hundum.

Aðramáta, hevbi tað í grundini verið þárhúsandi, um olja einaferð fór at spríkjá upp úr fóroysku undirgrundini um nakað fóroyskt oljuprófi verður - at vit ikki høvdu verið so beinasamir at latið danir singið burturav? Eit er íð hvussu er greitt, og tað er tað, at roknast má við, um olja er, verður avlopskapið, íð sjávt ikki vit fáa gloypt sjálvt um vit hava dugða væl at skvallað penning burtur. Eru serstakar grundir at halda, at danir ikki eiga at hava, ella kunna hava álit á okkum? Hava teir ikki tað, so er lítlu grund at halda fram við ríkisfelagsskapinum.

Fossbankin.

Fimti skelkurin kom so í október-novembur í fjer, til tó snaraði danska bankaefstítluð lykilin í lási í Fossbankanum. Litileiðingin í fóroysku bankheiminum mátti gevá upp andan. Hann

-Hvør veit, kanska hevir danska bankaefstítluð longu blægt ferbaseðil, og ætlað sær at koma heim hugar at snara lykilin í lási í Føroya Sparikassi, til tað skal ikki berre til framtíðini at reka ikki-danskt bankavirksemi í Føroyum?

Framhald av síðu 9

fekk – gamani og fyr var illa, tað sær jú hampilgari út – loyi at ligga í andaleypí á einastovu fyrir nöfurdignum gardinum í nakrar vikur, men hann slapp hvorki at leska vátta ella turt, og skjóti kóhnáði hann burtur. Mangi bendir á tað borbrið, en sjálvt um dýgliga var þarst til tess at fáa penning til vegar, soleiðis at Fossbankin kundi lata uppfatur, so var tað kantska longu avgjort nöfn, at í Føroyum skuldi eingin banki sleppa at virka, ið ikki hevði danskar peningaskorbur sum álit sitr. Tað sigst, og hetta eru aftur illgitingar, at bankaeftrilið triggjar ferði herdi kravni, so hvæt sum útlendingarnir voru féri fyrir at loka tey. Men tå ið triðja kravni var lagt á borbrið, var tað útlendingunum greitt, at tað ber ikki til at

reka ikki-danskt bankavirksemi í Føroyum, tí danska bankaeftrilið vil tað snægt sagt ikki.

Danska samfølagið skelvur ikki í grót og grund, um danska bankaeftrilið snarar lykilin í láss í lítlum donskum banka, men hjá okkumerðið er. Igrundini er spurningurin, um vit kunnu líva við, at danska bankaeftrilið kemur upp higar og ger sum til hóvar, utan at hugsa um avleidingsarmar. Setningur bankaeftrilitsins tykist at vera ein, og tað er: *Befehl ist Befehl, fertig!* Vit mugu fáa aðra skipan, í tað átti ikki at borði til kalt og kensuleyst at slepi 800 ósekum sethúsaeigumar upp á fjall, sum einki var, utan at vit nágreniliga hava finguð í hvil, hví Fossbankin ikki slapp at halda fram, og hví hann ikki mátti vera hjálptur. Tað snýr seg um manna-

lagnum, er tað ikki skilt? Pól Mikkelsen fyrverandi býrásformabur í Havn segði eina ferð, at froyingar vilja búvgá í sethúsum. Er tað nú rætt? Høvdu teirnakran annan möguleika enn at byggja sætýrhús? Nú tå ið öll hesi fólk hava bundið seg til dýr lán og eru lívogn bankanna, vera húsini tilkin frá teimum.

I miðjunum 70.árunum lækkauð húsprismið í Danmark víska kanska 30%. Hugsið tykkum, um danska bankaeftrilið stóllisliga og hóvliga hevði farbi eins eirindaleyst fram har, sum tað hevur gjort í Føroyum, hvussu halda til, stóðan so hevði verið í Danmark?

Hver veit, kantska hevur danska bankaeftrilið longu bílagr ferðaseðil, og æller sær at koma heim higar at snara lykilin í láss í Føroya Sparikassa? Hann hórár enn, ikki tað nekrum?

I Føroyum er stóðan tann, at hegra hond veit ikki, hvat vinstra hond fæst við. Hegra danske hond gjørar pengar út, meðan vinstra sker fóroyska samfølagið á háls.

Vónandi fer Helgi Fossdal fyrverandi stjóri í Fossbankum at greiða okkum føroyingum frá, hvussu leikur hesar lagnutungu dagar í roynd og veru frá fram í Fossbankamálinum, út er nakað heldi í hesum illgitingum, so er tað okkurt, ið bendar á, at hegnislig ráð eru upplægd.

Vinarliga og tekki fyri upptökuna

Annfóður í Skála

Klædnahandil til sólu

Um hóskandi boð fæst selja vit klædnahandilin *Shop Inn* á Glyvrum.

Áhugað kunnu venda sær til

P/F Eysturoyar Bókhaldsstova

Gerðisvegur
600 Saltangará
Telefon 4.7891

Frá JIF
Maskinmeistara-felagnum

Maskinmeistarar verba bidnirum at set seg í samband við felagið ábrenn starvs- og lönaravtala verður undirskrivað við Føroya Fiskavirkingu.

MASKINMEISTARAFELAGÐ

Yvir við Strand 3 - 100 Tórshavn - Tf. 14718 - Fax. 18519

TIL BLAÐSØLURNAR
sosialurin aftur
ÚTSELDUR?
Boðið so beinanvegin frá á tlf. 11820.

Utanfyri vanl. arbejðstið upplýsir telefonsvararin hvor ringjast skal fyrir at fáa fleiri bløð.

Tíðindablaðið SOSIALURIN

BBC

Hósdagur 13. januar

- 0.10 World Service News
- 0.25 Newsnight
- 1.00-5.00 World Service News every full Hour
- 1.25 World Business Report
- 2.25 Newsnight
- 3.25 UN World
- 4.25 A Question of Sport
- 5.15 40 Minutes
- 6.00 Business Breakfast
- 7.00 Breakfast News from London
- 9.05 Kilroy
- 9.45 Newsround
- 10.00-12.00 News from London every full Hour
- 10.05 Playdays
- 13.30-12.15 Good Morning with Anne and Nick
- 12.15 Pebble Mill
- 12.55 World Weather
- 13.00 One O'Clock News
- 13.30 Catchword
- 14.00 World Service News
- 14.30 Watchdog
- 15.00 Blits
- 15.15 Telling Tales
- 15.30 Jackanory
- 15.45 Draw me
- 16.00 Byker Grove
- 16.25 Play Chess
- 16.35 Civilisation
- 17.30 XYZ
- 17.55 World Weather
- 18.00 Six O'Clock News
- 18.30 Tomorrow's World
- 19.00 Last of the Summer Wine

Sjónvarp Føroya

Hósdagur 13. januar

- 18.45 Upp á tí
- 19.00 Æmset og Kjull
- 19.25 Loynildomar
- 20.00 Dagur og vika
- 20.35 Eldorado
- 21.05 Alkvet
- 21.45 Uncle Sam - Dokumentarfilmur. I førskeðnum 1955 til 1975 vörðu kari kusund amerikanar hermanni loynilega brúður til roymir við LSD og sárum evnum. Tær gárdi sjálfur av, um tær vildu luttaka, men engin sagði tennum, at sinnsligu hjálpinni kundu vera ógvuslig.
- 22.35 Melgret

Ensk detektivrð grundarð á báskumur hjá Georges Simenon. Magret verður eygnarinn til að brotgerð í heimþýnum hjá sær Hann er á stánum, av til að brotgerðin er kungnjard innanmunan.

23.25 Útgugi

EuroSport

Hósdagur 13. januar

- 7.30 Step Reebok
- 8.00 Figure skating
- 9.30 Eurofun
- 10.00 Free style skiing world cup
- 11.00 Luge
- 12.00 Nascar
- 13.00 Rally
- 13.30 Snooker
- 15.00 Road til Lillehammer
- 15.30 HNL magazine
- 16.30 Motor
- 17.30 EuroSkills
- 18.30 EuroSportsnews
- 19.00 Basket ball
- 20.30 Rally
- 21.00 Boring
- 22.30 Billiard world championship
- 23.30 Rally
- 0.00 EuroSportsnews
- 0.30 Ubugt

Útvarp Føroya

- Fastr avendinger
- þorsdagdegin:
- 07.15 TÍBundi
 - 07.17 Íslenskisíður
 - 07.30 Góðan morgun Føroyar
 - 08.00 Góðan morgun Føroyar
 - 08.00 TÍBundi
 - 08.05 Íslenskisíður
 - 09.15 Ógagna klær
 - 10.00 TÍBundi
 - 10.05 Íslenskisíður
 - 10.10 Lutnesararar og vár
 - 11.00 TÍBundi
 - 11.30 Úndir dagaðin
 - 12.00 TÍBundi
 - 12.01 Íslenskisíður til Barr
 - 12.15 Væðurálfissi, stóri og vald
 - 12.20 TÍBundi og Íslenskisíður
 - 12.35 Þegurðarálfissi
 - 13.00 Væðurálfissi
 - 13.05 Nýtt og gott genni
- 17.00 TÍBundi
- 18.25 Væðurálfissi og sváð
- 18.30 TÍBundi
- 21.00 TÍBundi

Fríggjadagur 14. jan.

- 7.30 Aerobics
- 8.00 Equestrian
- 9.00 Eurodis
- 10.00 Alpine sliding - live
- 11.30 Alpine sliding - live

TV3

Hósdagur 13. januar

- 7.00 TV-Shop
- 12.25 Matine. Enslit uttan tár
- 14.00 The Golden Girls
- 14.30 21 Jump Street
- 15.25 Tíbundi
- 15.30 Paradise Beach
- 16.00 Bemalstán hjá Slári
- 17.00 Bioseen
- 17.25 Tíbundi
- 17.30 Harry og familið Henderson
- 18.00 Granner
- 18.30 Paradise Beach
- 19.05 In the Heat of the Night
- 19.30 Gilliespie llorukur en nyggjan, innemandan mann í bynum, Clay Calder, at veru upp í móðurum á sina unga skakju
- 19.55 Tíbundi
- 20.00 Cope
- 21.00 Miami Vice
- 21.55 Tíbundi
- 22.00 Married with Children
- Eftir at blánum verður í lagi, ger Al ev at bruka fer 5.000 dollar-ámar, hann hefur spart saman til ein nyggjan til. Men soleis gongur ikki...
- 22.30 Countess Dracula
- Bretskum filmur frá 1972 um einu grannnu, sunn gevur seg út at vera döttrina. Fyn til heila unga, ger hon alit at fáa færur í frískum blóði...
- 0.15 Hitchcock
- 0.45 TV-Shop

Hósdagur 13. januar

- 9.30 Loymingógr - Segur eftir Bergþóru Hanusserðotur
- 11.01 Restur og skyldur
- 17.05 Countrydancer
- 17.30 Restur og skyldur (e)
- 18.00 Barnasíður
- 19.00 Hæringar og kánnatektar - Vi lara upp á göv Nöteyoyar. Þá hefur hestar sem astu víkurnar verið í brennidegi, náiðum kum GRIMMA hefur sett upplak um henn, og Tórshavnar Býrði og aðrar göðar kraftr sínaveit við résa horum ein minnsvæði í Vágabóti.
- 1 sendingin: kváða nökluyngar - Frumstatti - og part av -Gorplandskvæði-, sum yrkt verði um skansstakur í 1806
- 19.30 «Chorus» - 4. sending við Dávids salmum
- 20.00 Firemarin (e)

Fríggjadagur 14. januar

- 9.30 Hæsingar og ekansatækia - Vi lara upp á göv (e)
- 11.01 Helmrún í dag (e)